Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орґан Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 6-го ВЕРЕСНЯ 1919. Ч. 106. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, SEPTEMBER 6, 1919. No. 106.

КИЇВ В РУКАХ ВІЙСК ДЕНІКІНА.

ПЕРЕГОВОРИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ РОЗБИЛИ СЯ.

Колчак переніс свою головну кватиру з Омска до Іркутска.

ГОЛОВНА РАДА РІШИЛА ВИСЛАТИ РУМУНІЇ УЛЬТИМАТ.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА НА ПЕРЕДМІСТЮ КИЄВА.

Боротьба довкола Киева триває без перестанку дальше.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Протибольшевицькі війска заняли нині полудневе передмісте Києва, як се доносить бездротна телеґрама, вислана саветською головною кватирою в Москві, а яку тут переловлено.

Телеґрама додае, що боротьба довкола Києва триває дальше без перестанку.

Здобуте Києва армією ґен. Денікіна означало би поважний успіх в наступі протибольшевиків проти армії російського саветського правительства. Ґен. Денікін, який первісно розпочав був свої воєнні операції на Кавказї, заняв значно велику територію на північ від Чорного моря, посуваючи ся в північнім і північно-західнім напрямі.

Дальше на північ ведуть боротьбу проти большевиків Поляки. Правдоподібно Поляки мають намір злучити ся з армією ґен. Денікіна, щоби утворити спільний боєвий фронт проти большевиків.

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ КИЇВ.

Заняте Києва мало місце після завзятої боротьби на улицях міста.

БАЗИЛЄЯ (Швайцарія), 4. вересня. — Українські війска заняли Київ після завзятої битви з большевиками на улицях міста, як се доносять нині вісти, одержані з Будапешту.

КИЇВ В РУКАХ ВІЙСК ҐЕН. ДЕНІКІНА.

По дводневній битві на улицях міста большевики уступили з Києва.

ЛОНДОН, 4. вересня. — Воєнне бюро потвердило вістку про здобуте Києва війсками ґен. Денікіна, протибольшевицького провідника в полудневій Росії.

Війска ґен. Денікіна, як се подає урядовий звіт, заняли Київ по дводневній битві з большевиками на улицях міста.

(Повисше наведені телеґрами собі противорічать. Одна з них доносить, що Київ здобули українські війска Петлюри, а друга, що його заняли війска ґен. Денікіна. Не є однак виключене, що заняте Києва було переведене рівночасно війсками Петлюри і Денікіна, між котрими вже від довшого часу ведуть ся переговори в цїли спільної акції проти большевиків).

УКРАЇНЦІ ЗАКЛЮЧИЛИ З ПОЛЯКАМИ 30-ДНЕВНИЙ РОЗЄМ.

Підписане розєму мало відбути ся в понеділок.

ЛОНДОН, 4. вересня. — Поляки і Українцї, які в полудневій Росії вели проти себе боротьбу, підписали в понеділок 30-дневний розєм, як се доносять нинїшні вісти.

ПЕРЕГОВОРИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ РОЗБИЛИ СЯ.

(Спеціальна телеґрама У. Н. Комітету).

ПАРИЖ, 4. вересня. — Переговори між Українцями і Поляками в справі перемиря розбили ся. — **Др. Білик.**

(Телеґрама від д-ра Білика надійшла в четвер пополудни, отже є пізнїйша чим телеґрама з Лондону, яка доносить, що Українцї і Поляки підписали 30-дневний розєм, а за тим і його донесене є правдоподібнїйше).

В РОСІЇ.

КОЛЧАК ПЕРЕНІС СВОЮ СТОЛИЦЮ ДО ІРКУТСКА.

Опорожнене Омска переведене вповні.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Бездротна телеґрама з Москви доносить, що адм. Колчак, голова всеросійського правительства, опорожнив Омск і переніс свою головну кватиру до Іркутска.

(Телеґрама з перед двох днів доносила, що адм. Колчак переніс осідок свого правительства до Ново-Николаєвска, місцевости віддаленої 100 миль на схід від Омска).

Анґлія не вірить в утечу Колчака з Омска.

ЛОНДОН, 4. вересня. — Доси воєнне бюро не одержало потвердженя вістки про перенесене головної кватири Колчака з Омска до Іркутска, як се доносила була бездротна телеґрама з Москви.

В урядових кругах не вірять в донесене саветського правительства, а то тому, що в останних часах армія Колчака дістала скріпленя і здержала наступ большевицьких війск.

Потверджене вістки про перенесене всеросійського правительство до Іркутска.

КОПЕНГАҐЕН, — вересня. — З урядових жерел одержані вісти доносять, що адм. Колчак переніс свою головну кватиру до Іркутска.

(Іркутск лежить при сибірськім зелїзничім шляху недалеко Байкальського озера, 1.500 миль на схід від російсько-сибірської границї).

Саветські війска під Царицином.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Бездротна телеграма з Москви доносить про нові успіхи саветських війск на полудневім боєвім фронтї.

Большевицький урядовий звіт звучить:

„Наші війска заняли Дубовку над Волгою (181 миль на полудне від Саратова). Неприятель опорожнює Царицин (210 миль на полудне від Саратова).

„Підчас здобуваня міста Орска (155 миль на полудневий схід від Оренбурга) наші війска взяли 3.000 полонених".

Колчак хоче бороти ся до послїдного.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Телеграма з Омска доносить, що адм. Колчак видав відозву до всїх Москалів, щоби всї ставали в ряди його армії, бо судьба Росії є загрожена. Він заявив, що не зложить оружа, доки не побідить. Всїх тих, котрі не є спосібні до військової служби, взиває Колчак до помочи при доставі поживи і виробі амуніції.

Большевики настановили тимчасовий заряд для Сибіри.

ЛОНДОН, 4. вересня. — Саветське правительство іменувало для Сибіри трох комісарів: Віленського, Владимірського і Логова, віддаючи їм заряд в територіях Сибіри, відобраних від Колчака, як се доносить телеґрама зі Стокгольма.

Російське саветське правительство признало $2\frac{1}{2}$ міліярда рублїв на большевицьку пропаґанду на Сибіри.

На Сибіри утворило ся чимало самостійних саветських републик.

СТОКГОЛЬМ, 3. вересня. — З достовірних жерел доносять, що на Сибіри істнує цїлий ряд самостійних саветських републик, які посїдають свої власні армії і зводять заєдно боротьбу з Японцями і иншими союзниками Колчака.

Найсильнїйші републики утворили ся в Благовещенску, Красноярску, Томску і Ухинску.

Останні вісти подають, що Татари і Кірґізи утворили саветську републику, заявляючи своє приступлене до федеративної саветської Росії. Подібну републику утворило населене полудневої части ґубернії Баку.

Большевицькі війска над Днїстром ведуть мирові переговори з Румунією.

ПАРИЖ, 3. вересня. — Пресова аґенція з Берна доносить, що одержано урядову вістку, яка подає, що большевицькі війска над Днїстром віднесли ся до румунського правительства в справі веденя мирових переговорів.

Троцький взиває до оборони Петроґраду.

ЛОНДОН, 3. вересня.—Большевицький міністер війни, Лев Троцький, промовляючи дня 1. вересня на засїданю петроґрадського совета, заявив, що большевики не сьміють допустити до здобутя Петроґраду ворогами, як се доносить бездротна телеґрама з Москви.

Троцький грозить Фінляндії і Естонії війною.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Нинїшна російська бездротна телеграма доносить, що большевицький міністер війни, Лев Троцький, загрозив вислати червону армію на Гельзінґфорс і Реваль, коли Фінляндія і Естонія не заперестане своїх нападів на Петроград.

Бездротна телеґрама додає, що Троцький вислав до Естонії предложене в справі мира.

Большевики мають амуніції на десять лїт.

ЛОНДОН, 4. вересня. — Полковник Джан Ворд, прибув нинї до Лондону по трирічнім побутї на Сибіри. Його покликало міністерство війни, щоби засягнути точних інформацій про воєнне положене на Сибіри.

Полковник Ворд заявив, що большевики мають величезні засоби амуніції. Якраз перед вибухом большевицької революції Росія одержала від Анґлії, Злучених Держав і Японії оружа і амуніції для зорупженя 16-міліонової армії. З того лише мала частина воєнних матеріялів попала ся в руки Німців. Після переконаня полковника Ворда большевики мають амуніції, яка може їм вистарчити навіть на 10-лїтну війну.

В Катеринославі большевики покарали смертию 1.000 осіб.

ЦАРГОРОД, 4. вересня.—Телеграма з Катеринослава доносить, що большевики перед опорожненем сього міста покарали поверх 1.000 осіб смертию, як се ствердив головний лїкар, др. Робін, який мав нагляд при отворюваню гробів в цїли ідентифікації жертв. Також виявило ся, що богато жертв згинуло від ударів молотами, які найдено недалеко місця похороненя. У богато жертв найдено поломані ноги, руки і ребра.

Німеччина навязує зі саветською Росією торговельні зносини.

БЕРНО, 4. вересня. — Німеччина є готова підняти кождої хвилї торговельні зносини зі саветською Росією.

Як доносять вісти, між представниками німецького промислу і саветським правительством Ленїна прийшло вже в сїй справі до порозуміня.

В РУМУНІЇ.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ РІШИЛА ВИСЛАТИ РУМУНІЇ УЛЬТИМАТ.

Аліянти грозять їй зірванем всяких дипльоматичних зносин.

ПАРИЖ, 3. вересня. — Головна рада мирової конференції рішила нинї вислати Румунії ультимат з приводу її поступованя на Угорщинї.

В ультиматі ужито острих висловів і визначено реченець. Ультимат буде доручений румунському правительству окремим послом. На случай неприхильної відповіди аліянти зірвуть сейчас дипльоматичні зносини, відкликуючи з Букарешту своїх представників.

Головна рада зажадала в своїм ультиматі, щоби Румунія віддала аліянтам все, що румунські війска забрали на Угорщинї, а за товари, які вона вже зужила, заплатила відповідне відшкодоване.

З ультиматом виїде до Букарешту правдоподібно французький ґен. Шарль Жонар, бувший ґенеральний ґубернатор в Альжирії.

СЕРБІЯ І РУМУНІЯ ПРОТИ МИРОВОГО ДОГОВОРУ З АВСТРІЄЮ.

Не хочуть згодити ся на забезпечене прав національним меньшостям.

ПАРИЖ, 4. вересня. — Мирові делеґати Сербії і Румунії заявили нинї, що їх держави правдоподібно не потвердять мирового договору, а то з причини услівя щодо забезпеченя прав національним меньшостям. Обі сї держави твердять, що мировий договір є уложений зі шкодою для їх інтересів на Балканї.

В ПОЛЬЩІ.

Революція на горішнім Шлеску поширюєть ся.

ЛОНДОН, 2. вересня. — Останні вісти з горішного Шлеску доносять, що порозкидані банди ворохобників взаїмно порозуміли ся і розпочали вести пляново дальші воєнні операції. Революція обхопила цїлий край. В околицях копалень прийшло до завзятої боротьби.

У північній части краю ворохобники полонили одного німецького офіцира і 10 жовнїрів та здобули 3 машинові кріси.

Німецькі патрулї перейшли границю горішного Шлеску в напрямі до Тешина і до Галичини. Німецькі летуни бомбардують щодня місцевости, які лежать поза границею горішного Шлеску.

Небезпека війни Німеччини з Польщею.

ПАРИЖ, 3. вересня. — Вісти з Варшави доносять, що Німцї вислали над польську границю значні війска і кілька панцирних поїздів. Напружене з кождим днем зростає і небезпека війни поміж Німеччиною і Польщею стає щораз грізнїйша.

В ІТАЛІЇ.

Папа думає також роздати свої маєтки.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Папа має намір вступити в слїди короля Виктора Емануїла, роблячи зі своїх маєтків величавий дарунок італійському народови, як се доносить нинїшна телеґрама з Риму.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

КОМІСІЯ ВІДОСЛАЛА МИРОВИЙ ДОГОВІР ДО СЕНАТУ.

Комісія проектує 4 застереженя і 39 поправок в мировім договорі.

ВАШІНҐТОН, 4. вересня. — Комісія для заграничних справ переслала нинї мировий договір з Німеччиною до сенату, предкладаючи йому 4 застереженя і 39 поправок в змістї мирового договору.

Провідник прихильників правительства, сенатор Гічкак, заявив, що приняте проектованих комісією застережень і поправок означало би, що Злучені Держави не вступають до ліґи народів.

Сенатор Ладж, провідник більшости членів комісії, які заявили ся за зміною мирового договору, предложить сенатови в протягу трох днів точний звіт комісії з перебігу нарад і дискусії над справою мирового договору.

ПРЕЗ. ВІЛСОН БОРОНИТЬ МИРОВОГО ДОГОВОРУ.

Взиває американський загал, щоби він вплинув на сенат, аби сей потвердив мировий договір.

ІНДІЯНОПОЛІС, 4. вересня. — Президент Вілсон виголосив нинї вже трету з ряду промову в обороні мирового договору і конституції ліґи народів.

Президент Вілсон виступив з острою критикою своїх противників в сенатї і візвав загал, щоби він всіми можливими способами старав ся вплинути на сенаторів, аби їх змусити до принятя мирового договору і конституції ліґи народів.

У своїх промовах президент Вілсон виявив переконане, що сенат затвердить мировий договір без жадних змін, бо відкинене його було би не лише пониженем чести Злучених Держав в очах цїлого сьвіта, але й великим нещастєм в будучности.

ПРЕЗ ВІЛСОН СКЛИКАЄ НА СПІЛЬНУ НАРАДУ ПРЕДСТАВНИКІВ ПРАЦІ І КАПІТАЛУ.

Конференція відбудеть ся з початком жовтня.

ВАШІНҐТОН, 3. вересня. — В цїли переведеня дискусії над теперішним економічним положенем президент Вілсон постановив вкликати представників робітників, фармерів і капіталїстів на спільну нараду, яка відбудеть ся у Вашінґтонї і буде тривати від 5. до 10. жовтня, як се доносять з Білого Дому.

Президент вислав нинї письмо до торговельних палат, хліборобських орґанізацій і до американської федерації працї, просячи о вислане делеґатів на згадану конференцію. В нарадах візьме участь 40 до 45 делеґатів.

В НІМЕЧЧИНІ.

Сподіють ся нової революції Спартаків в Баварії.

ЖЕНЕВА, 4. вересня. — Телеґрама з Констанції доносить, що сильні відділи правительственого війска обсадили всї державні будинки в Монахії, столиці Баварії.

Від понеділка війско постійно патрулює улиції міста. Правительство одержало вісти, що комуністи плянують новий державний замах.

Останні телеґрами доносять, що получене з Монахією є перерване та що в останнім часї нема взагалї жадних вістий про положене в Монахії.

Все-Німці за приверненем монархії.

БЕРЛІН, 3. вересня. — Всенімецька ліґа, яка тепер відбуває тут загальні збори, заявила ся за приверненем цїсарського престола і передвоєнних границь Німеччини. Всенімецька ліґа заявила ся також за влученем німецької Австрії до Німеччини.

Австрійські все-Німці проти Габсбурґів.

БЕРЛІН, 3. вересня. — На засїданю установчих зборів др. Розен з Відня, представник всенімецької ґрупи в Австрії, заявив між иншим отсе:

„Проклятї Габсбурґи пропали раз на все. І коли би котрий з них робив зусиля повернути, ми з ними коротко справимо ся. Ми є готові получити ся й з радикалами в поборюваню Габсбурґів. Коли змінять ся часи, ми будемо домагати ся на престол князя з родини Гогенцолернів".

Доносять, що 26 делеґатів, які представляють на установчих зборах німецьку Австрію, получили ся зі всенїмецькою партією.

Радекови позволено вернути до Росії.

ЛОНДОН, 2. вересня. — Німецьке правительство дало дозвіл Карлови Радекови, який будучий послом російського саветського правительства, брав участь в спартацькій революції, повернути назад до Росії.

В ТУРЕЧЧИНІ.

Молодо-турецька партія перетворюєть ся в большевицьку.

СТОКГОЛЬМ, 4. вересня. — Большевицькі часописи з Петроґраду доносять, що молодотурецькі комітети злуки і поступу перетворили ся у відділи большевицької партії і розпочали на широкі розміри большевицьку пропаґанду в Малій Азії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1891

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business Manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ГОЛОС УКРАЇНСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ З ВІДНЯ.

Подаємо отсе вступну статю з першого числа тижневика „Український Прапор", який зачали видавати Українці у Відни на еміграції по злучним нападі на їх рідний край, галицьку Україну. Нашим землякам буде цікавим, яка тепер політика наших братів в старім краю і як вони беруть ся до праці, аби привернути волю нападеному рідному краєви.

Ся статя звучить:

В тяжкій годині для українського народа, в хвилі, коли рішаєть ся його судьба, коли він оточений з усіх сторін ворогами, останками сил бореть ся за свою державну самостійність, не маючи ні від кого помочі, — стаємо і ми отсе в ряди його борців.

Воєнні відносини зложились так, що нашу нелегку роботу розпочинаємо не серед своїх на рідній землі, але далеко на чужині.

Страшна хуртовина іде від довшого часу на українські землі із півночи та із заходу і хоче заморозити молоду і ще неокрепнувшу, а всім нам дуже дорогу ростину — нашу самостійну українську державу.

Недовгий ще вік Української Народної Республіки, та історія її вже вельми богата. Зродила ся вона на руїнах тюрми народів, московського царату і на звалищах дряхлої австро-угорської монархії, в обставинах незвичайній, революційній. І там над Дніпром в золотоверхім Києві, матері наших городів, і тут у Львові, давній столиці могучої української держави Данила і Льва, підем української національно-політичної думки був почином великого діла, державного воскресеня українського народа.

Та не судило ся нам спокійно класти основи і вести дальшу будову. Наші історичні вороги — Москалі і Ляхи кинули ся на нас оружно з наміром припинити нам нашу будову, і збуривши в цілости все досі нами збудоване, загарбати нашу землю тільки для себе та унеможливити нам і на будуче будову державного даху над нашою головою.

Розгоріла ся московсько-українська і польсько-українська війна. Не виповідав її український народ; не бере він за неї ніякої відвічальности.

Савєтська Московщина показала ся на практиці не гіршою грабіжницею чужих областий та підбивана других народів під московську власть як се робили царі-самодержці. Під вивіскою панованя пролетаріята ватажки московських большевиків хотіли привернути назад Московщині области не-московських народів, що вже зажили своїм самостійним державним житєм. Творення не-московських республік — між ними і української — було тільки блахманом, щоби тим лекше було можна відзискати утрачені землі. Під видом боротьби з противоволюційними чинниками, за які нововчасний бальшевицький цар Ленін узнав всі національні організації без розбору — навіть чисто культурні — набігши отсе вдруге українські землі, старають ся замазати і знищити все, що нагадує нашу народню окремішність. Були навіть закази друку українського слова і вживання української мови.

Сей набіг узброєних московських рот зруйнував нам наше державне будівництво і, захопивши важнійші осередки нашої держави, пострахом і силою кулеметів держить ся ще досі на значній области східно-українських земель. Українські маси — себто селянство — не держали з большевиками рухом, проти якого ідуть отсе в ріжних місцях України народні повстання; треба тільки вмілої руки ними покермувати і згуртувати, чим положить ся конець панованню наїзників.

Маємо тепер і другий московський набіг на українську землю. Давні царські прислужники і їх приятелі, одержавши чинну підмогу від держав антанти, з окрема Франції й Англії, виступили з оружним пляном поваленя большевиків і відновленя Росії в давних її границях — тільки без Польщі і Фінляндії. Переведення діла взяли на себе бувший царський адмірал Колчак і бувший царський генерал Денікін, перший від Уралю, другий від Дону. Війска Денікіна вступили на українську землю і заняли вже значну її частину. Тепер якраз іде там люта боротьба між московськими добровольцями і московськими большевиками. На щастя, українське селянство не глядить байдужно на набіг червоних і чорних Москвичів і повстає проти одних і других. Ціла давня російська Україна горить нині народним повстанням проти чужинецького панованя і маємо надію, що розірве накидувані їй чужі кайдани.

На західні українські области пре знова другий наш історичний противник — Поляки. Коли розвалила ся стара Австро-Угорщина і як на її звалищах утворено українську державність на українських етноґрафічних областях в формі Західно-Української Народньої Республіки, то в дни 3. січня с. р. злучила ся з своїм матірним пнем—Наддніпрянською Україною, повстали проти сього Поляки і оружною силою старали ся прилучити ті землі до Польщі. Поміч знайшли в антанти. **Франція власним коштом зорганізувала у себе значну армію з польських полонених і добровольців, і умундурувавши її та узброївши, кинула її в бій проти нас. Італія доставила до сеї цілі гармат й амуниції; Злучені Держави поживи для польських міст і польської армії; навіть Англія дала Польщі дещо поживи і сирівців для відбудови господарського житя. Нас, що довгими місяцями боролися з московськими большевиками і боремо ся з ними досі, проголошено після польських вказівок, большевиками і доручено Польщі очистити західні українські землі з українських большевицьких банд, бо таким іменем охрещено нашу правильну армію.**

Польсько-українські змагання, головно за так звану східну Галичину, тривали сім місяців. Тесячі і тисячі найкрасших синів України зложили свої молоді голови в обороні рідної землі перед оружною ляцькою навалою; перед великою переважною силою мусіла однак наша галицька армія подати ся за Збруч. **Оружна розправа ще досі не скінчена і нам ще прийдеть ся зложити нові жертви для відзискання занятих нині Поляками українських областей.**

І инші наші сусіди, ласі на українську землю, скористали з нашої хвилевої немочі і, маючи за собою попертя антанти, забрали значні простори українських земель.

Ми опинились самі, без можних опікунів. Держави антанти, передівсім Франція, стали осередком найстрашнійшого назадництва. Їхні керманичі — се дійсні вороги всякої народницької думки і поступової народницької організації. За те, що ми в дни 9. лютого 1918 заключили мир в Берестю, до чого мали неоспориме право, поставлено нас в дійсности на рівні з Німцями. **Парижска мирова рада і її рішеня є нетільки насильством над справедливостю, її рішеня з порученям для Поляків заняти східну Галичину, з її чинною підмогою для Колчака і Денікіна і з ще більшою для Поляків, котрі без сеї підмоги не держали би ся і кількох тижнів, — є також страшним насильством над цілим українським народом.**

Зрозуміння і прихильности в Парижі ми не знайшли.

Та се нас не засмучує, ані не зневохочує. Віримо, що невдовзі прийде час, що рішеня париської мирової ради, оскільки ними заподіяно насильства цілим народам — як от нам — розпадуть ся і не останеться з них нічого, бо цілих народів ніхто не всилі поневолити.

В Парижи скривджено нас безмежно і почуття заданої нам кривди не легко затреть ся.

Самими однак почуваннями заданого нам лиха не усунемо і держави не збудуємо. До сего треба діла, треба посвяти, треба вкінці повної єдности в нашім діланню. Сьміливо мусимо піднести в гору український прапор і іти під ним до нашої остаточної цілі — до збудовання і укріплення одної самостійної Української Народньої Республіки зі всіх областий, де живе суцільно український народ. Для нас не істнують ніякі давні ані нові кордони, що розділювали, або розділюють наше живе народне тіло.

Стреміти-мемо до створення одної одноцільної державної власти, свідомої задач державного будівництва. Заступаючи найпоступовійші народницькі думки, не підемо в службу вузьким партійним організаціям, але доложимо всіх наших сил для піддержки всіх тих, хто в службі під українським прапором, хто працює над відновою і утриваленням української державности.

Доля судила нам розпочати нашу нелегку роботу далеко від рідної країни, на непривітливій політичній еміґрації. Воєнні події і набіг ворогів на нашу землю викинули тисячі наших людий на чужину. Тисячі і тисячі мучать ся ще досі у воєнним полоні, не зникли ще і бараки для воєнних втікачів; чимало наших людий опинило ся заграницею в державних інтересах і не може нині передістати ся до своїх. Судьба їх всїх знайде у нас як найщирійших оборонців.

Не падаємо духом і других хочемо на дусї піддержати. Хочемо гуртувати, не розеднувати. В нинішній хвили тяжкої для нас історичної проби не сумніваємо ся, що кров, пролита нашими героями в обороні української держави на українських землях, не пропаде без сліду.

Держачи непохитно прапор української державної самостійности, не противні ми тісним союзам з сусідними державами, в першій мірі з відновленою народньою московською державою, а дальше з сусідною нам чесько-словацькою республікою, коли тільки сї держави визнають на практиці і для українського народа право самовизначення; коли признають Українську Народню Республіку на всїх етноґрафічних українських областях. Тоді самі собою упадуть причини нинішньої ворожнечі; тоді запанують лад і порядок на славянськім сході Европи; тоді двигнеть ся гаразд народних мас і піднесеть ся культура не лишень у нас, але і у всїх наших сусідів, з котрими тоді жити-мемо в дружбі і згоді.

Семен Петлюра,
Президент Директорії Української Народної Республіки і головний вожд української армії.

ВІСТИ З ВІДНЯ.

(З часописи „Український Прапор", з 15. серпня 1919).

Два рази на тиждень буде появлятись „Український Прапор" від слідуючого тижня, а се вівторок і пятницю пополудни. Слідуюче число вийде дня 19. с. м. Адреса редакції, адміністрації і експедиції містить ся тепер у Відни. VII., Mariahilferstrasse 88 A, Zitahof, II. Stiege, I. Stock, Tür 3, Telephon 31,-278. Години для сторін від 10 до 12 рано що дня кромі неділь.

У Відни пробуває тепер значне число громадянських діячів з Галичини і Буковини. Кромі урядових представників західної области Укр. Нар. Республіки, а се посла Володимира Сінґалевича і відпоручника західно-українського державного секретаріяту (тепер диктатури) Осипа Бурачинського, проживають у Відни: бувший президент державного секретаріяту др. Кость Левицький, бувші державні секретарі: др. Артимович, др. Степан Баран, Олександер Пісецький і др. Льонгин Цегельський та бувші посли до австрійського парляменту, зглядно до галицького або буковинського сойму, пізнійше члени Укр. Нац. Ради: Др. Ганґ, др. Дністрянський, др. Колесса, др. Кормош, др. Евген Левицький, Лев Левицький, Лукашевич, др. Теофіль Окуневський, Семака, Спинул, др. Трильовський, бувший член палати панів і міністер здоровля др. Іван Горбачевський, вкінци бувший шеф президії ради держ. секретарів др. Здерковський; з Наддніпрянської України: міністер закордонних справ Вол. Темницький, посол Вячеслав Липинський, міністерський радник Андрій Жук, др. Володимир Бутенко, бувший міністер шляхів Бутенко, ґенерал лікар др. Окопенко, ґен. Дроздовський, понет Олесь, редактор др. Пісначевський, редактор др. Кушнір, інтендант др. Зелинський, дир. Степаненко, дир. Сербіненко, ред. Калинович, і цілий ряд инших визначних Українців. На Семерінгу живе бувший президент ради народних міністрів Вол. Винниченко, а в околиці Відня бувший міністер фінансів Кривецький. У Відни остали на дальше аж до можливости повороту до краю всі українські урядовці бувши австрійських урядів, яких майже в цілости приділено до ліквідації. Вкінци на український військовий станиці у Відни для вертаючих з італійського полону українських вояків пробуває около сотка українських офіцирів під командою атамана Кирпиці і значна скількість жовнірів. Всі нетерпеливо виживадують хвилі повороту на рідну землю, помагати на місци в будові української держави.

Др. Василь Панейко, бувший редактор „Діла", тепер державний секретар закордонних справ і заступник голови української мирової місії в Парижі, приїхав перед кількома днями до Відня, щоби взяти участь в нарадах українських дипломатів, які дня 6. с. м. розпочали ся в Карльсбаді під проводом міністра закордонних справ Володимира Темницького. Др. Панейко, в якого головно руках спочивала оборона українських державних інтересів що до східної Галичини перед польською заборчостию, був уже в Карльсбаді на згаданих нарадах і сими днями вертає назад до Парижа, де має вирішити ся тимчасовий статут для східної Галичини. Рішить його рада чотирох по заявленю опінії двох головних інтересантів: Українців і Поляків, при чім засягнуть також і думки Жидів-сіоністів і д-ра Маркова, яко представника галицьких москвофілів. Начерк статута Поляки вже предложили і ми подаємо його на иншім місци. Ріжнить ся він засадничо від основного рішеня ради чотирох, що східна Галичина не має бути складовою частию польської держави і що про її будучність вирішить доперва плебісцит, — бо східну Галичину трактує відразу яко польську провінцію з маленькою автономією. В нарадах мирової комісії для розвязки галицької справи наші мимо запросин доси участи не брали.

З Буковини. І Буковинські Українці пішли за кличем самовизначення і проголосили сполуку з Зах. Укр. Нар. Републикою української части Буковини. В перших днях падолиста 1918 р. делегація Укр. Нац. Ради в Чернівцях обняла власть над українською частию Буковини, установлюючи по повітах і громадах своїх комісарів. Але Румуни не спали. Провідник буковинських Румунів Янко Фльондор виїхав на чолі депутації до Яс і просив там короля Фердинанда о прилучене цілої Буковини до Румунії. Так і стало ся. Король видав проклямацію і 7. падолиста 1918 р. румунські війска увійшли на Буковину та по трох днях заняли Чернівці, а невдовзі і прочу українську частину Буковини, бо Українці, не маючи достаточної оружної сили, не ставили ніякого опору. Дня 13. падолиста 1918 р. утворено в Чернівцях тимчасове правительство для Буковини з самих Румунів під проводом Янка Фльондора і покликано до румунського кабінету унів. проф. д-ра Ністора яко представника Буковини. Розпочались арешти українських інтелігентів і спинюване українського житя. По якімсь часі трохи полекшало і випущено на волю більшу частину українських політичних арештантів та позволено їм виїхати до Галичини. Дня 20. марта с. р. уступив Фльондор і на його місце прийшов др. Ністор, що править доси. Знова нашим погіршило ся. З буковинських меньших народностий одні Поляки станули по стороні Румунів, за що одержали польський державний мужеський і жіночий учительський семинар. Німці держать ся в резерві, а Жиди станули по стороні Українців. Українське населене, у котрого Румуни переводять строгі реквізиції, не хоче навіть чути про сполуку з Румунією і бажає злучити ся з українським пнем, а навіть румунські селяни волїли би бути з Україною ніж з Румунією, від котрої, яко боярської держави, не сподіваєть ся нїякого добра для себе.

Румуни уступають з Покутя. Шість галицьких повітів: Снятин, Городенка, Косів, Печеніжин, Коломия і Делятин, є доси під румунською окупацією, де Румуни полишили нашому населенню майже повну свободу. Тому що Поляки одержали від антанти порученє урядити цивільну адміністрацію цілої східної Галичини, Румуни будуть мусїли невдовзі уступити. В сїй справі був вже у Львові у польських властий румунський генерал Задик з Коломиї. Часу евакуації Покутя Румунами ще однак не означено.

Українська Республиканська Капеля у Відни. З кінцем минувшого місяця приїхала з Праги до Відня Укр. Реп. Капеля під орудою композитора Кошиця і дала 4 концерти для віденської публики. Враженє, яке зробили українські пісні, відспівані чудовим хором, було незвичайне і причинило ся чимало для позискання нам прихильности чужинців. Капеля (75 осіб) виїзджає в дальшу дорогу до ріжних европейських столиць і своїми концертами причинить ся певно до спопуляризовання української справи.

Польські звірства над українським населенем східної Галичини тривають дальше. В часі свого походу в східній Галичині в маю с. р., а відтак відвороту в червни і поновного походу аж по Збруч в липни с. р. польські війска і польські урядовці вимордували тисячі і тисячі нашого мирного сільського населення, не щадячи очевидно і української інтелігенції, передівсім нашого сільського духовенства, на котре кидали ся як дикі звірі. В нелюдський спосіб замордовано між иншими пароха Голобутова коло Стрия і бувшого соймового посла та громадянського діяча о. Остапа Нижанковського, 70-літного пароха з Монастириск коло Бучача о. Підляшецького, префекта духовного семинаря зі Станиславова о. Галібея і ще деяких инших. Доносять нам, що ляцькі узброєні банди, себто війско, замордували також державного секретаря земельних справ інжинїра Мартиниця і визначного нашого діяча о. Андрія Пеленського з Лисятич коло Стрия; послідна вістка ще не справджена. В своїй скаженій ненависти до українського народу ляцькі розбишаки безщещували церкви, палили її і руйнували, палячи притім цілі села. Знущали ся притім навіть над невинними дітьми українських селян, кидаючи живі діти в огонь, як се зробили пр. в Черчу коло Рогатина. Кождий крок польських війск у східній Галичині був для нас страшнійшою руїною ніж давні татарські набіги. Підпали, убийства, крадіжи і рабунки — се та „культура", яку в дійсности несли і несуть нині Ляхи на українську землю. Всюди, де Ляхи зайшли, завели свій лад, себто безладє і самоволю. Усунено всїх наших урядовців і начальниками громад поустановлювано узброєних ляцьких зайдів, які знущають ся над нашим населенєм. Всї польські тюрми переповнені нашими людьми, яких арештовано понад шістьдесять тисяч. В краю оставили мало кого з нашої інтелігенції — все нині під польським ключем. Наші урядові круги у Відни зібрали доси богатий матеріял польських насильств і предложили його мировій конференції в Парижи, а про насильства над українськими ґрецько-кат. сьвящениками і про нищене ґрецько-кат. церкви донесли папі. Сї польські насильства над українським народом у східній Галичині викопали між нами і Поляками безмежну прірву, якої мабуть не вирівнає вже ніяка сила. Ми певні, що польській „культурі" прийде у нас скоро конець.

Моральний упадок польської армії. Недавно в варшавськім соймі в часї нарад над введенем дораэних судів проти військових осіб за злочини проти військового скарбу — референт сеї справи посол Сьвіда так представив сучасний моральний стан польської армії: Серед жовнірів, а зокрема офіцирів польської армії поширили ся в застрашаючий спосіб злочини крадіжи, обману і спроневірення; мало є таких в польській армії, хто не краде, не обманює або не спроневірює. Проти одинайцяти тисячів вісімсот польських жовнірів ведеть ся нині карне слідство за звичайні злочини крадіжи, розбою, рабунку, обману і спроневірення, а вісімсот самих офіцирів сидить уже в вязницях за сї злочини. Роздрапуване військового майна є в Польщі значно більше ніж було в Росії. Польська військова інтендантура — се одна Панама, а люди там заняті, се найчастійше звичайні злочинці. Як далеко пішла вже звиродніліcть серед польської армії, доказом того факт, що шпитальна військова служба в Варшаві вкрала дня 15. червня с. р. все шпитальне біле, оставляючи недужих польських жовнірів без ніякого біля. Дня 17. червня с. р. хотіли польські жовніри обікрасти військову касу в Варшаві, а тільки случай сему перешкодив. Не ліпше і серед ґенералів; і тут мораль не велика. Один ґенерал велів відлінити від апровізаційного поїзду з 28 вагонами, що йшов на фронт для війска, машину і поїхав нею на весїлє, оставляючи цілий поїзд з поживою на Божу опіку. Супроти такого здичіня — кінчив посол Сьвіда свою промову — належить завести доразні суди у війску за злочини крадіжи, розбою, рабунку, обману і спроневірення, і вимірювати за них кару смерти. Ми нарочно навели повисші слова польського посла на доказ, — самі ми знали се давно — що польська армія, і то як жовніри так і офіцири, се в більшости самі злодії, бандити і обманці, які стільки звірств допустили ся на нашім народі в східній Галичині, хоч певно нїодного з них за сї звірства не потягнено до відвічальности, бо се робило ся для „ойчизни". Польща з такою „добірною" армією, як її представив посол Сьвіда, довго не устоїть ся, особливо на „кресах". Прийде час, що проженемо узброєні польські банди з нашої землі.

Хто такі Івашкевич і Галлер? Нинішні польські національні герої, ґенерали Івашкевич і Галлер, які в нашій історії житимуть яко безпощадні кати українського народу, не мають зовсім за собою блискучої минувшини яко польські патріоти. Так Йосиф Галлер де Галленбург, нащадок бідненької німецької родини, був довший час у Львові офіцером полевої артилєрії і старав ся всюди уходити за Німця. Перед 20 роками яко поручник був він інструктором артилерійської школи однорічних добровольців у Львові, зложеної головно з Поляків і Українців, і до нікого з Поляків навіть позаслужбово не хотів промовити ані слова по польськи, удаючи, що сеї мови не знає, а навіть нею погорджує, за що його Поляки добровольці дуже не любили. Перепавши двічи при іспиті до воєнної школи, пішов невдовзі на пінсію в ранзі капітана, оженив ся з якоюсь старою дідичкою і жив в сільській глуші в повнім забутю, не інтересуючи ся навіть місцевими польськими справами. Аж війна видвигнула його і він по авантурі під Чернівцями в лютім 1918 р. завдяки Франції, де остаточно опинив ся, виріс в ґенерали і став ся польським героєм. Ґенерал Вацлав Івашкевич, теперішний командант галицкого фронту, представляєть ся ще гірше. Син бідного польського повстанця, а відтак поселенця в Сибірі, стративши батька ще дитиною, пішов до військової школи на Сибирі і цілий час аж до нинішньої війни не бачив Европи. Визначаєть ся незвичайною бруталністю, браком ширшої освіти і всякої майже товариської оглади, що одначе помогло йому в його військовій карієрі. Був римо-католиком, але Поляком не почував себе нїколи і доси до свою окружения говорить тільки по московськи, не знаючи польської мови. До польського війска вступив за для наживи, як і тому, що не мав иншого робити. Будучи сам найчорнійшим назадником, катує нині без милосердя українське населене східної Галичини. За се став польським національним героєм.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Христя Алчевська.

Я ПЛАЧУ Й СЬМІЮ СЯ.

Я плачу й сьмію ся, як пісні складаю,
Я мрії кохані до сонця веду, —
Я гірко і довго над ними ридаю,
Як сьвіт мій осьміяним, зайвим знайду...

Я так їх люблю — мої любі надії,
Невзнані, вбогі, самітні дрижить,
Ті бідні пташини у клітці цалії,
Ті тихі, зівялі, останні квітки!

Все зникне на сьвіті; все швидко менеть ся,
Я буду свій скарб дорогий берегти,
Бо згодом вже співом душа не озветь ся,
Бо слід вона щирих не може знайти.

Бо згодом у грудях чуте захолоне,
Зненавидить серце зимове людий, —
Не вирветь ся стогін із хорих грудий
Й володарка-смерть по надіях задзвоне!...

ПОЛЬСЬКИЙ СТАТУТ ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

(З віденського „Українського Прапора", з 15. серпня 1919).

За почином Франції мирова нарада в Парижі, котра замісць справедливого мира для всіх робить страшні, нечувані насильства, як пр. над українським і иншими народами — рішила поручити Полякам піти воєнним походом аж по ріку Збруч і очистити східну Галичину від большевицьких банд. Як виглядало те чищене, про се пишемо на иншім місці.

Хвилеве військове заняте східної Галичини не вдоволило однак Поляків, які раді би раз на все загарбати цілу українську часть Галичини і своїми звісними способами на „zniszczenie Rusi" винищити з часом до коріня український нарід. Переперли отже у своєї опікунки Франції, яка в смертельним страху і на дальше боїть ся Німців і хоче сотворити з чужих, не-польських земель велику Польщу яко оборонний мур проти Німеччини, — що дано їм — Полякам — поручене перевести також цивільну адміністрацію.

Спосіб уладженя публичного житя в східній Галичині мав бути переведений на основі статута з обласною автономією, з обласним соймом та з всякими конституційними запоруками для всіх горожан сеї області. Круг ділання сего сойму після бажаня мирової наради мав бути доволі широкий. До него мали належати шкільництво, і взагалі справи культурні та релігійні — справи публичного здоровля і добродійности, уладженя громадської і повітової адміністрації, дороги, справи рільничі і т. д. Сі всі постанови мали обовязувати тимчасово, до хвилї, коли всі горожани східної Галичини не вирішать загальним голосованем (се мало бути — здаєть ся — по кількох роках), чи хотять дальше належати до Польщі, чи до иншої держави — отже України, зглядно Росії. На чолі сего краю мав би стояти ґенерал-ґубернатор, іменований Польщею; до військової служби Польща не мала би права покликувати нікого з горожан східної Галичини.

Сими днями донесли часописи, що Поляки предложили вже від себе мировій нараді в Парижі начерк статута для східної Галичини, котрий засадничо ріжнить ся від основних точок, поданих висше.

Передівсім східна Галичина на основі польського начерку статута мала би стати нерозривною частию польської держави, а всі Українці сего краю польськими горожанами, обовязаними до вірности польській державі і до служби в польськім війску. По друге, круг діланя сойму значно обмежено. Вкінци — як се підносять польські часописи — автономічна область не обіймала би цілої східної Галичини по Сян з Лемківщиною, тільки невеликий куток — станиславівське воєводство, себто нинішне Покутє може ще з кількома полудневo-подільськими повітами.

Зміст польського начерку статута є такий:

Польща зобовязуєть ся завести в східній Галичині політичні урядженя, які запевнять її людности свобідний народний і господарський розвій під формою автономії, згідної з одноцільностию польської держави. Людність сеї области буде користати зі всіх особистих і публичних свобід і зі всіх політичних прав, а також з опіки над меньшостями, уділеної польскою конституцією горожанам польської держави. Сі права забезпечать їм іменно повну релїґійну і національну свободу. Ріжниця віри не потягає за собою ніяких відємних наслідків у виконуваню публичних горожанських прав. Грецько-кат. віроісповідане користає зі всіх прав признаних римсько-кат. віроісповіданю.

Українська мова має бути нарівні з польською урядовою мовою автономної области. Рішенє щодо викладової мови в державних виховавчих заведенях належить до відповідних сільських і міських громад. Однак поважні національні меньшости будуть мати право до державних шкіл.

Народи, замешкалі в автономній частині Галичини, одержать автономне законодавство, оперте на загальнім голосованю з пропорціональним представництвом. Се автономне законодавство буде відносити ся до слідуючих справ: 1) публичне виконуванє релїґії, 2) загальне навчанє (народне шкільництво), 3) публична добродійність, 4) публичне здоровлє, 5) дороги краєві, повітові і громадські, 6) рільництво, торговля і промисл — і 7) всі инші справи, в котрих компетенція буде признана польським соймом у Варшаві.

Число послів обласного сойму не може бути меньше від подвійного числа послів, вибираних сею областию до польського сойму в Варшаві. Статут буде заґарантований польською конституцією. Урядників державних в автономній области покличеть ся передівсім зпоміж мешканців сеї области без ріжниці віроісповіданя і народности.

Ся автономна область буде мати в раді польських міністрів власного міністра без теки, іменованого президентом польської републики. У всіх міністерствах, до яких адміністраційного круга діланя належать справи застережені автономному соймови в Галичині, зорґанізуєть ся окремі відділи для сих справ.

З поданого коротко начерку статута слідує ясно його напрям, по можности вже в самім статуті як найбільше вкоротити права Українців яко більшости населеня сего краю, часть лишити неясною або двозначною, щоби решти можна зовсім не виконувати, як се було вже у східній Галичині за австрійських часів з корисними для нас законами.

Українська мирова місія заложила протест проти уладженя польської цивільної адміністрації в східній Галичині.

На разі не розпочали ся ще наради над предложеним польським начерком статута. Після рішеня мирової наради предложать і нашій мировій місії начерк статута, щоби заявила ся в сій справі і поробила свої уваги; таксамо зроблять се з москвофілами і Жидами.

Наше становище звісне — за ніяку ціну не допустити до того, щоби увійшов в житє польський проект на „zniszczenie Rusi".

FOUR NATIONS ASK U. S. TO RECOGNIZE INDEPENDENCE.

WASHINGTON, D. C., Friday.— Claims of Lithuania, Ukrainia, Esthonia and Latvia for self-government were presented today to the Senate Foreign Relations Committee.

The case of the four nations was presented by representatives of the American Mid-European Association, who made a plea for American recognition of the countries as independent states. They said thus a chain of buffer states would be set up to cut off Germany from a union with Russia.

The committee was told that the four nations comprised sixty million persons and that the settlement of their cases having been left open, by the peace conference, Germany was trying to "Germanize" them. As a result, it was declared, "another Balkan question" was growing up in the ruins of the old Russian Empire.

Lieutenant Commander G. A. Beall, of the American Navy, spoke for Esthonia, the Rev. Carl Podin, of New York, for Latvia; John S. Lopatto, of Wilkesbarre, Pa., for Lithuania, and Emil Revyuk, of New York, for Ukrainia. They said Germany was not carrying out the treaty provissions along her eastern border and showed the committee a moving picture taken by American army officers in Latvia, portraying the putting of death of a number of Lettish men and women by the Germans because they were suspected of Bolshevism.

(N. Y. Herald, Aug. 30, 1919).

MASSACRE OF LETTS SHOWN TO SENATORS.

German Firing Squad Smirked at Camera That Recorded Slaughter Last May.

Special Despatch to The Sun.

WASHINGTON, Aug. 29.—Representatives of the mid-European nations appealed to the Senate Foreign Relations Committee today. Lithuania, Esthonia, Latvia and Ukrainia asked that the Senate use its influence to obtain their recognition as independent States.

At the opening of the hearing George Gordon Battle, on behalf of the mid-European Association, made a brief statement, and then the representatives of the different peoples were heard. All were American citizens, although born in or of the stock of the nations they represented.

Lieut.-Com. T. A. Beall, U. S. N., who was in Paris during the peace conference, spoke for Esthonia.

Call Made for Freedom.

"The hope of the world is in this committee," he said, "for saving something of freedom and unselfishness in the peace settlement."

The Rev. Carl Podin of New York, spoke for the Letts. Their country for 700 years has been under Swedish, Polish, German or Russian domination. "Yet it has maintained its national identity, institutions, customs and language," said he. "It has 64,000 miles af area and 2,055,000 population. At present over 350,000 of its people are exiles in Siberia, slowly perishing as the penalty of their efforts for independence.

On behalf of the Ukrainians Mr. Emil Revyuk said:

"Ukrainia is the largest of the nations resurrected by the war. It is the fifth nation of Europe in population, the second in area, the first in natural resources. The people, a pure Slavic race, number 50,000,000, of whom 38,000,000 are Ukrainians."

John S. Lopatto of Pennsylvania, spoke for the Lithuanians. "A country of 50,000 square miles with 6,000,000 people," he said, "the Lithuanian people have preserved their language, institutions and national identity through centuries of almost constant oppression."

"Were hearings given to these four nations at Paris?" asked Senator Johnson (Cal.).

"They asked, but failed to get it," was the reply.

The feature of the session was the presentation of moving pictures depicting horrors imposed by the Germans against the Letts so recently as in May of the present year. The film was put on at the close of the hearings by Lieut. Johnson, U. S. A., who himself made the pictures and explained them.

The film depicted the German treatment of Lettish civilian prisoners, and the larger part of it showed the execution by a firing squad of seventeen of these. They were lined up three at a time in front of a trench, without being blindfolded, and shot to death, the bodies tumbling into the trench. Without exception they were feeble and emaciated.

"How did you get this picture?" demanded Senator Harding (Ohio).

"The German officer in charge of the executions readily gave me permission to make it when I asked him for it," replied Lieut. Johnson.

German Executioners Merry.

The German squad of executioners obviously enjoned the distinction of being "movie heroes"; they smirked at the camera and were plainly highly pleased with themselves.

A number of women who had been sitting through the hearing had to leave the darkened chamber after the first group of three had been killed. The horror was so utterly unlike the stage productions of like affairs, so squalid and inhuman, so lacking in heroic element of spectacle that men and women alike groaned as with fascinated eyes they watched the German soldiers—mere boys, all of them —lining up the condemned men in position, stepping back ten paces in brisk business like fashion and delivering the deadly volley. But the crowning horror was when the film, after the execution was ended, presented a view of the mass of bleeding, quivering, shapeless bodies in the trench, breath still coming and going in some of them.

"They were executed on the charge that they were Bolsheviki," was explained. "But even that was not the truth; their murders were in pursuance of a policy of exterminating as many as possible of the people."

(New York Sun, Aug. 30, 1919).

FOUR NATIONS ASK INDEPENDENCE.

WASHINGTON, Aug. 30.—The case of four nations was presented by representatives of the American mid-European association, who made a plea for American recognition of the countries as independent states. They said thus a chain of buffer states would be set up to cut off Germany from a union with Russia.

The committee was told that the four nations comprised sixty millions of people and that the settlement of their case having been left open by the peace conference, Germany was trying to "Germanize" them. As a result, their representatives declared, "another Balkan question" was growing up in the ruin of the old Russian Empire.

Lieutenant Commander G. A. Beall, U. S. N., spoke for Esthonia; the Rev. Carl Podin, of New York, for Latvia; John S. Lopatto, of Wilkesbarre, Pa., for Lithuania, and Emil Revyuk, of New York, for Ukrainia. They declared Germany was not carrying out the treaty provisions along her eastern border, and showed the committee a moving picture taken by American army officers in Latvia portraying the execution of a number of Lettish men and women by the Germans because they were suspected of Bolshevism.

(New York Tribune, Aug. 30, 1919).

НОВІСТЬ! ЧИТАЙТЕ!

По надрукованю нашого цінника вийшли з друку слідуючі книжки:

Вже воскресла Україна, вибір 10-ти найкрасших українських народних пісень під нотами на соля з супроводом фортепяна. — Ціна $1.50

Сплачений довг. Оповіданє з міщанського житя. Написав Данило Лепкий. — Ціна 20 ц.

Українська граматика, видана Смаль-Стоцьким і Гартнером до ужитку ґімназіяльної молодіжи. — Ціна ....1.50 дол.

Гіпнотизм і суґестія, з численними ілюстраціями, в двох частях, дуже популярна розвідка в области фізиольоґії і психольоґії. — Ціна обох частий ....40 цнт.

Буквар для дітий першого року науки з додатком **рахунків.** — Ціна ....35 цнт.

Захар Беркут, образ громадського житя карпатської Руси в 18-тім віцї, написав Іван Франко. — Ціна .....50 цнт.

Пімста за кривду, драма в пятьох діях, а шести відслонах, зі співами і танцями. — Ціна ....30 цнт.

Грішники, роман-хроніка, написав О. Я. Кониський. — Ціна ....80 цнт.

Камінна душа, дуже гарна повість, написав Ґнат Хоткевич. — Ціна ....1.50 дол.

Сорок тисяч миль під водою, роман з ілюстраціями. — Ціна............... 1.00 дол.

Рухові забави і гри, зладив І. Боберський, учитель руханки. Трете справлене виданє. — Ціна ....30 цнт.

З фільозофії політики, др. А. Крістензена, переклав **Мих.** Лозинський. — Ціна 65 цнт.

Ґеоґрафія, написав Юліян Левицький, професор академічної ґімназії у Львові. — Ціна ....80 цнт.

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВІДОЗВА В СПРАВІ ОРҐАНІЗОВАНЯ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

Товариші Студенти!

Річ надто ясна, що нам потрібна є своя орґанізація, котра вдоволяючо служила би справам і потребам українських студентів. Ся орґанізація мала би на цїли бути успішною помочию українському народови в його визвольній боротьбі.

Тимчасовий Комітет, зорґанізований в Клівленді, Огайо, є певний, що нас ніхто ще не випередив в сїй справі і що зачате нами діло повинно зробити велике вражінє та заінтересувати не лише українських студентів у Злучених Державах, але також і в Канаді. Покликуєть ся отже всіх українських студентів, без ріжниці на партійні переконаня, котрі побирають науку в університетах, техніках і колеґіях Злучених Держав і Канади, до негайного сповненя свого обовязку, а се: помагати будувати як найскорше найпотрібнійшу орґанізацію українського народу тут в Америцї. Отже до діла, студенти, поки у нас є запал і надія, що поборемо.

Наша ціль:

1. Заохочувати молодих Українців до науки.

2. Злучити українських студентів в одно товариство, щоби тим способом докладно знати, кілько нас є і яку науку побираємо.

3. Давати моральну, а як будуть фонди, і матеріяльну поміч студентам.

Отсим просить ся український загал в Америці, щоби конче заінтересував ся сею справою та щоби помагав всіми средствами, котрі вийшли би на користь орґанізації, а заразом і українському народови.

Просить ся також і українську пресу, щоби дала сїй справі найширшу дискусію і приготовила українську публику до приймленя сего товариства в струї українського житя.

Всї інтересуючі ся сею справою повинні порозуміти ся з Комітетом і зазначити свою згідність утворити і вступити в члени такого товариства.

Всякі письма в сїй справі просить ся адресувати так: **Mr. Geo. Baran, 1111 Auburn St., Cleveland, Ohio.**

ЗА КОМІТЕТ:

Дмитро Сіроцький, University of Michigan; **Григорій Баран**, University of Pittsburgh; **Олекса Тарнавський**, University of Michigan; **Іван Петрівський**, University of Michigan.

БІЛЬ ГОЛОВИ.

Біль голови приводить людий в страшні прямо терпіня. Жерелом сего є переважно зле функціонуючий жолудок, а се в той спосіб. Жолудок, котрий не травить покормів належито, обтяжує кишки неперетравленими частками, котрі о скільки позістають довше як належить в жолудку, починають виділяти отрую.

Отруя ся достаєть ся до нашої крови, а разом з нею і до мозгу, споводовуючи тим страшний біль голови.

Усуваючи отже нестравність, усуваємо тимсамим і біль голови.

Найскуточнійшим средством на хороби жолудка є славне

КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ

Усуває воно біль голови, жагу, дрощі, обяви нестравности, отяжілости по їдї, брак апетиту, знеохоченє до праці, брак енерґії, умислове пригнобленє, признаки загального ослабленя.

Не містить в собі жадних штучних закрасок.

Ще нині в найблизшій аптиці у нашого аґента або прямо у нас купіть бутельку. **Ціна $1.35.**

НАША ҐВАРАНЦІЯ.

Запамятайте собі сей образець, аби Ви знали як виглядає правдиве Кальварійське Вино Лічниче.

На доказ нашого довіря, зобовязуємось публично звернути кождий цент тому, хто докаже, що наше КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ не є таким як пишемо.

D. WROBLEWSKI & COMPANY, D-1

Одинокі фабриканти

196 E. Fourth St., New York, N. Y.

ВІЧЕ В БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ.

(Допись).

В неділю, дня 24. серпня с. р., відбуло ся тут всенародне віче скликане місцевим комітетом в справі протесту проти ляцького наїзду на українські землї. Віче отворив п. Юрій Небор, предсїдатель місцевого комітету, і попросив присутних, аби заховали спокій і не перешкаджали бесідникам, щоб то віче принесло користь загалови. Відтак предсїдатель покликав двох секретарів: п. Н. Цьвяна і п. Н. Шемердяка.

Вступне слово виголосив о. Т. Уляницький. Він говорив, що не пора нам сидіти з заложеними руками і ждати Божого змилуваня тоді, коли ляцька орда заграбує нам наш рідний край. Нашим обовязком є показати сильний кулак і не жалувати датків на попертє тої цїли. Вічевики нагородили його бесіду гучними оплесками.

Слідуючим бесідником був др. В. Сіменович, знаний діяч між українським загалом в Америці. В перших словах його мови було подано, яким способом ми могли би причинитись до визволеня свого народу. Бесідник завізвав присутних до гуртованя в товариства „Сїчи" і Червоного Хреста. По скінченю сеї бесіди посипали ся гучні і довгі оплески в нагороду.

Посім предсїдатель зарядив збірку на український Червоний Хрест. Збіркою заняли ся жінки з Українського Жіночого Союза. Збірка принесла $173.32.

Підчас збираня жертв забрав слово Д. Дідик, котрий в своїй промові звернув увагу на брак солідарности межи нашим загалом і завізвав присутних, аби вже раз опамятались і стали як один до спільної праці. Бесідника нагородили присутні щирими оплесками.

Слідуючим бесідником був др. Гриневицький, котрий в своїй промові вияснював, длячого наш український нарід, так числом великий, бо є 47 міліонів разом з кубанськими козаками, є віданий на поталу иншим народам. Тому винні самі ми; тож коли самі ми завинили, то і самі мусимо похибку направити, а то мусимо раз покинути всі роздори, а спільно вибороти вільну і незалежну Україну, і тоді запровадити такий лад, який буде найвідповіднійший для нашого народу. Бесідника нагороджено грімкими і довгими опесками.

Відтак зголосив ся п. Йосиф Дурдела, прибувший з Балтімор, Мд., котрий приніс кілька цікавих карток, які одержав від свого брата з італійської неволї. В тих картках писано, що Поляки і там не дають нашим людям спокою і намовляють Українців, аби вступали в ляцьку армію і щоби йшли до Галичини своїх рідних добивати. На се декотрі слабодухи дали ся зловити. Просить ся в тих листах о охорону проти ляцької влізливости і о спромогу скоро вернути до рідного краю.

На останку говорив о. Н. Струтинський, котрий покликав всіх відспівати „Ще не вмерла Україна". Дальше в своїх словах змалював відносини ляцької суспільности проти Українців, як то Ляхи трактували і переслідували Українців по школах висших і низших і старали ся шкодити і не допустити Українців до нічого. Така їх політика тривала цілими роками, а чогож ліпшого можна сподївати ся від них тепер? Оплескам не було кінця.

Перед закінченем віча о. Уляницький дав заохочене і заявив, що Січ буде мати мітинґ 26. с. м., отже всі щоби вписали ся до Січи, щоби ані одного не бракло між нами, який би до Січової Орґанізації не належав.

На закінчене віча предсїдатель подякував сердечно всім присутним за участь і за дар, котрий зложили на вічу. Рівнож попросив, аби вибрати комітет, де ще його нема, заняти ся збіркою на Червоний Хрест і збирати фонди на визволенє України. Відтак відспівано народний гимн „Ще не вмерла Україна", „Не пора" і „Ми Гайдамаки".

КОМІТЕТ ВІЧА:

Юрій Небор, предс.;

Николай Цьвян,

Николай Шемердяк, секр.

МУЗИЧНИЙ КУТИК.

ДО СПІВАЦЬКИХ І МУЗИЧНИХ ТОВАРИСТВ В ОКОЛИЦИ НЮ ЙОРКУ.

Земляки!

Про значінє і силу нашої пісні Вам не треба говорити; Ви знаєте се самі. Але не знають сего чужинці, серед котрих ми тут проживаємо. Хто-ж познакомить американську суспільність з красою і величностию української мельодії? Ніхто сего не зробить, лише ті Українці, котрі тут в Америці плекають свою рідну пісню. А як се зробити, аби з тої роботи вийшла як найбільша користь для нашої загальної справи?

Маленькими льокальними концертами ми бажаного успіху не осягнемо. Американцям можуть заімпонувати як слід лише такі концерти, у яких беруть участь не одиниці, але десятки або й сотки осіб. Отже нам треба в як найблизшій будучности устроїти в більших містах Америки такі музичні концерти, які приневолилиб американський загал звернути на них свою особлившу увагу. Такі величні українські концерти є у нас можливі тільки тоді, коли ми на даний час сполучимо в одно музичне тіло ширший круг своїх музикальних людий — скажім: кілька співацьких і музичних товариств, котрі мають свої осідки в якімсь більшім американськім місті і в околици сего міста.

Ми маємо на думці устроїти в Ню Йорку, а відтак і по инших місцевостях біля Ню Йорку, **величавий український концерт** — такий, аби в хорі співало, або в орхестрі грало, яких 200 до 300 осіб. Такі многолюдні хорові чи орхестральні продукції зроблять безперечно відповідне вражінє на чужинцях, яких на сей концерт запросить ся. А чи се трудно зробити? Не трудно, коли сею справою заінтересують ся як слід всі музикальні люди в Ню Йорку і околици.

Пояснивши коротко справу великого українського концерту в митрополії Злучених Держав, ми отсим **просимо всі українські співацькі і музичні товариства в Ню Йорку і околици, щоби були ласкаві вислати по двох своїх відпоручників на наради, які відбудуть ся в тій справі в Українськім Народнім Домі (в салі ч. 1) в Ню Йорку (217-19 Іст 6-та улиця), в неділю, 14. вересня б. р., о 3-тій годині зполудня.**

На тих нарадах виберете ся відповідний уряд до переведеня згаданого концерту, уложить ся загальні пляни й обговорить ся всякі подробиці — взагалі зробить ся все те, що в тій справі зробити потрібно.

Просимо прибути конечно, бо дискусія буде дуже цікава.

М. І. Едельман
О. Пасічник, Елізабет, Н. Дж.
Г. Мельник, Нюарк, Н. Дж.

М. І. Едельман.

ДЕЩО ПРО ІНСТРУМЕНТАЛЬНУ МУЗИКУ.

(Дальше).

ЯК ТРЕБА ОБХОДИТИ СЯ З МОСЯЖНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ.

Нам треба знати, як повинно ся берегти і чистити мосяжні інструменти. Неодин грач чистить свій інструмент зверха, а забуває, що в середині є більше потрібно чистити. Се є конечне з огляду санітарного, з огляду на чистість тону і з огляду на кляпи, щоби вони легко ходили. Як інструмент в середині не є чистий, то годі видобути з него чистий і приємний для уха тон.

Кождому грачеви відомо, що з устної пари повстає в інструменті вода. Через ріжні отвори налітає до інструменту і пил з воздуха, а сей пил разом з водою творить брудний осад, котрий занечищує нутро інструменту й обнижує його звукову вартість.

Як же треба чистити кождий мосяжний інструмент? Зовсім простим, але все однаковим способом. Наперед винимаєть ся з інструменту наусток, а відтак через горішний отвір, там, де закладаєть ся наусток, наливаєть ся до середини інструменту теплої води. Після того треба вложити наусток назад і дути до інструменту, порушаючи притім усіми кляпами. Тоді вода розійдеть ся по цілім інструменті. Коли се станеть ся, треба о б е р н у т и інструмент кілька разів, аби вся вода вийшла долішним отвором (розтрубом). Після того винимаєть ся рурки від кождої кляпи (ті, що є по боках інструменту), але поєдинчо, не всі нараз. По винятю кождої поодинокої рурки треба дути до інструменту, а враз з тим порушувати тою кляпою, котрої рурка є винята. Се робить ся в тій цїли, щоби видути останки води з інструменту.

Таке полоканє інструменту має ся робити найменьше один раз на тиждень.

По переполоканю інструменту треба ще вичистити всі кляпи, зглядно пістони. Кляпи з цілою машиною винимаєть ся одну по другій, а не всі нараз, аби їх потім не помішати. По винятю пістону треба його витерти добре чистою мягонькою шматкою, але не смарувати жадною оливою, хиба що маєть ся під рукою спеціяльну до того оливу (в Америці уживаєть ся до смарованя пістонів оливи, яка має назву: Blodgett's Valve Oil). Найліпше є поплювати трохи на пістон і вложити його назад у призначене місце. По такім вичищеню і вложеню на своє місце одного пістону треба таксамо зробити з двома другими пістонами.

Чищенє пістонів треба робити що два або три дні.

Рурки від кляп треба смарувати вазеліною або звичайним лоєм, а коли якусь рурку виниимаєть ся, або всуваєть ся назад на своє місце, то треба кляпу від тої рурки притиснути.

По кождім граню треба конче вилити з інструменту нагромаджену в нім воду.

Найліпше є мати інструмент посріблений, бо від мосяжного інструменту можна легко заразити кров, коли хто має якусь ранку на руці, зглядно на пальци.

Наусток мусить бути конче посріблений. Тут в Америці є дуже небезпечно прикладати до уст наусток мосяжний.

Коли чистите свій інструмент зверха, то робіть се самі, а не давайте чистити другим. Иноді якомусь грачеви вичистить інструмент мама, сестра або жінка і вичистить так, що аж любо дивити ся, але що-ж, коли грач переконуєть ся опісля, що кляпи не хочуть чомусь як слід орудувати. До чищеня інструменту зверха уживайте лише теплої води, мила і мягонької шматки.

Очевидна річ, що від часу до часу треба свій інструмент дати оглянути фаховому учителеви музики. Як у якімсь інструменті є щонебудь у непорядку, то він на дотичну хибу зверне увагу і скаже, як її усунути, бо лихий інструмент робить дисгармонію в цілій орхестрі.

Не зашкодить знати, що деякі музиканти чистять свої інструменти в середині в отсей спосіб: До тоненького шнурочка привязуєть ся на кінци маленький кавалочок губки, так завбільшки, щоби та губка увійшла легко в горішний отвір інструменту, по витягненю наустка. Вложивши сю губку в отвір, треба так довго дути, порушуючи кляпами, аж доки ся губка не вийде другим кінцем інструменту, себто розтрубом. Як уже маємо губку на другім кінци, тоді коло горішного отвору привязуємо до шнурочка кусник мягонької шматинки (відповідної величини) і тягнемо за губку вдолину. Шматка входить до інструменту, переходить здовж него і вибирає з його нутра весь нагромаджений там бруд. Як бачимо, що перша шматка вийшла з інструменту доволі брудна, то можемо повторити тесаме з другою, чистою шматкою.

(Дальше буде).

АДРЕСА УКРАЇНСЬКОЇ МІСІЇ У ВАШІНҐТОНІ.

На питаня про адресу української дипльоматичної місії у Вашінґтоні відповідаємо, що ся адреса звучить так:

UKRAINIAN MISSION,
1960 Biltmore St., N. W., : : : Washington, D. C.

На сю адресу можна теж посилати письма до голови місії д. Юліяна Бачинського.

ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

скликують Українці з Нюарку, Н. Дж., в „Крігер Гали", при Белмонт Евеню, **в неділю, 7-го вересня,** о годині 2-гій сполудня. Бесідники будуть промовляти в американській і українській мові. Віче скликаємо, щоби разом запротестувати проти прилученя східної Галичини і инших українських земель до Польщі. На віче запрошуємо всіх Українців нюарських і з околиць, котрим лежить на серци вільна Україна, своя вітчина. Добути або дома не бути!

105-106 **Вічевий Комітет.**

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З ЙОНГСТАВН І ОКОЛИЦІ, ПОЗІР!

Заходом тов. „Вільного Гнїзда". від. 169. У. Н. Союза

ЧЛЕНИ ВІДОГРАЮТЬ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

пораз перший в тій околиці, де буде відограна дуже гарна штука

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-ГО ВЕРЕСНЯ 1919 Р.

В ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ ПІД Ч. 526 ВЕСТ РЕЙН ЕВЕНЮ

БОНДАРІВНА

драма в 4-ох діях а 5-ох відслонах.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Староста, вельможний пан	п. Н. Торський
Чеслав Герцель	п. Г. Гаврилів
Шляхтич, його прибічник	п. В. Дворський
Гнат Бондар	п. Г. Кущірський
Тетяна, його дочка	п-ні П. Ляшевич
Марія, господиня у Бондаря	п-ні Н. Марків
Тарас, Запорожець	п. І. Павловський
Денис, парубок	п. І. Сибидло
Оксана, дівчина, його сестра	п-на М. Мош
І-ший Запорожець	п. М. Квасівка
ІІ-гий Запорожець	п. І. Симирка
І-ший чоловік	п. Н. Щурко
ІІ-гий чоловік	п. Н. Ганиш
І-ший наймит	п. Н. Щурко
ІІ-гий наймит	п. М. Ганиш
Мордохай, жид арендар	п. І. Кухтин

Запорожці, нарід, дівчата, челядь двірська. — Річ діє ся в XVII. столітю.

Режісер п. **ІВАН ПАВЛОВСЬКИЙ.**

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕР.

ВСТУП: МІСЦЕ І-РЯДНЕ 75 ЦНТ., ІІ-РЯДНЕ 50 ЦНТ.

Дорогі Родимці! Се дуже гарне і поучаюче представлене, котре буде відогране пораз перший в Йонгставн. Коли хочете собі пригадати старі часи на Україні, та почути рідну пісню і рідну мову, то прийдіть всі як один, а певно не пожалуєте ні гроша ні труду. 106-08

За чесну обслугу на представленю ручить **КОМІТЕТ.**

HELP WANTED FEMALE

ПОТРЕБА ЖЕНЩИН

ПОШУКУЮ ЖЕНЩИНИ, якаб занялась домом і трома дітьми. Діти в віці від 3-ох до 9-ть літ. Зголоситись межи 6-ою а 8-ою годиною вечер до ELKO SOKOLUK, 626 E. 5th Street, New York City. 104-09

ПОТРЕБА ДІВЧИНИ Українки понад 20 літ житя, до домашної роботи у заможної родини, котра має тільки двоє дітий. Мусить вміти добре варити і троха прати. В кожду неділю може ходити до церкви, котра є поблизько. На початок платня девять долярів тижнево. Ласкаві зголошеня слати до: PAULINE PODILCZUK, 179 Church St., Hartford, Conn. 105-07

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь).

Де є **НАСТУНЯ ГРИНЕЧКО,** з села Ольшаниця, повіт Лїско, Галичина. Мала перебувати в Юнгстави, Огайо. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: FRANK ORLOWSKIJ, 418 So. First St., Fulton, N. Y. 105-07

Пошукую свого краяна **СТЕФАНА ШАЙНОВСЬКОГО,** з села Соколова, повіт Бучач, Галичина. Має перебувати в Ню Йорку, Н. Й. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: WASYL FEDORONCZUK, 2458 W. 6th St., Cleveland, O. 106-8

Пошукую свого краяна **МИХАЙЛА ЛИТВИН,** з села Рошнів, повіт Товмач, Галичина. В 1914 році перебував в Канаді. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: MICHAEL BALICHUK, 405 Mass. St., St. Joseph, Mo. 104-06

Пошукую **ІВАНА ВОРОНУ,** з села Руда, пов. Рогатин, Гал., котрий перед місяцем десь виїхав з Нюарку. Для него є у мене три листи з краю від жінки. Просить ся переказати се йому або він сам нехай зголосить ся до: WASYL FERENC, 32 Levington St., Newark, N. J. 104-06

Пошукую **ЙОСИФА ДИМІНСЬКОГО,** з села Лина, повіт Добромиль, Галичина. Має перебувати десь в Пітсбург, Па. Хтоби про него знав, або він сам, нехай в дуже важній справі зголосить ся до: FRANK BARANSKI, 2459 W. 5th St., Cleveland, O. 106-8

Пошукую в дуже важній справі **ОСИПА МОЗЬОЛУКУ,** з села Перебіжна, повіт Гусятин, Галичина. Я є з сусідного села і маю лист від його жени з краю. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: JOHN HRYBOWCE, 87 N. Center St., Haselton, Ohio. 103-06

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Соціялістична партія розкололась на три.

На зїзді соціялістичної партії, який тепер відбуваєть ся в Шікаго, прийшло до розколу. Партія видала з свого лона ще дві окремі групи, які цілком зірвали всякі зносини з нею. Дві останні приняли напрям радикальний. Відтепер будуть отсі три партії, яких члени донедавна входили до соціялістичної партиї: Американська Соціялістична Партія, в котрій проводять Адольф Гермер, Віктор Берґер, Моріс Гілквіт і инші старі лідери; Американська Комуністична Робітнича Партія, провідником котрої є „російський советський амбасадор" Джан Рід, редактор німецької газети „Фолькцайтунг" Людвик Льоре і Л. Фергусон; Американська Комуністична Партія, в котрій проводять лідери російської соціялістичної федерації і соціялісти з Мішіген. Остання партія приняла до свого статуту постанову, що членом партії не може бути той, хто має доходи за ренти, уділи або з якогось підприємства; иншими словами: лікарі, адвокати, редактори і инші не можуть брати участи „в будучій революції" по стороні сеї партії. Партія Робітничо-Комуністична опирає свою платформу на програмі московських большевиків.

Трудова нарада в Вашінґтоні.

В днях 5-го до 10. жовтня 1919 р. у Вашінґтоні відбудеть ся конференція між представниками капіталу, робітників і селян. Президент Вілсон, котрий заняв ся скликанем такої конференції, написав лист до торговельної палати, до Американської Федерації Праці і до союза фармерів, аби вони іменували своїх делегатів на згадану конференцію. Крім представників сих трох тіл, будуть також представники правительства, яких іменує сам президент. Всіх делегатів разом буде 40 або 45. Конференція має взяти під увагу справу відбудови краю і економічні інтереси держави.

Каже прогнати чужинців, котрі не схочуть стати горожанами.

Джордж Пейдж, президент палати американських адвокатів, говорячи на річних зборах сього товариства, запропонував, аби правительство Злучених Держав взяло ся рішучо до американізованя чужинців та щоби постановило, що чужинець, котрий не схоче стати тутешним горожанином, мусить бути прогнаний відси там, відки прийшов. „У Злучених Державах — казав Пейдж — не сміє бути ані одного чоловіка, котрий би американські ідеали та інституції ставив низше ідеалів та інституцій иншої держави".

Пасейські фабриканти заскаржили міністра справедливости.

Юлїян Форстман і М. Гофман, властителї фабрики полотна в Пасейку, Ню Джерзи, заскаржили міністра справедливости Мічеля Палмера, опікуна чужинецького майна Франциса Ґарвана і видавництва трох нюйорських газет і журналь, а іменно: „Ню Йорк Трібюн", „Сатурдей Івнінґ Пост" і „Мунсей Маґазін" о 850.000 долярів відшкодованя. В оскарженю говорить ся, що всі висше названі особи і газети та журнали нанесли шкоду їх фабриці тим, що підчас війни писали, що фабрика „Форстман-Гофман" в Пасейку належить до ворожих чужинців і тому правительство мусїло перебрати її у свої руки, — що оказало ся цілковито видумкою. Оскаржуючі доказують, що контроля і більшість уділів в фабриці находили ся в руках американських горожан, льояльних сїй державі і її правительству, та що фабрика ніколи не переходила в руки американського правительства.

О висушене долини Пасейку.

Пороблено пляни, аби перевести висушене горішної части долини ріки Пасейку, котра що року заливає простір 20.000 акрів землі, з того 13.000 акрів урожайної ріллі. Висушену землю будуть продавати фармерам і в той спосіб піднесеть ся господарська продукція стейту Ню Джерзи.

Ґрамофон має заступити сьвященика в церкві.

На зїзді презбітеріянського духовенства, який відбуваєть ся тепер в Лейк Дженева, Вісконсін, виявило ся, що на 10.000 презбітеріянських парохій около 3.000 не є обсаджені, за для браку сьвященників. Секретар зїзду піддав проєкт, аби в тих церквах уставити ґрамофони з сильним голосом, які мали би на час неприсутности сьвященика сповняти його функції, значить відправляти богослуженя, говорити проповіди і т. д.

20 найбільших міст Злучених Держав.

Найновійша статистика урядова виказує, що першим що до числа населеня містом у Злучених Державах є Ню Йорк, а двайцятим Рочестер. Населене Ню Йорку за останних девять літ зросло о цілих 31%, так, що сьому містови грозить в скорім часї переладнене. В 1910 році в Ню Йорку було 4,766.883 жителів, а з кінцем червня 1919 року сє число дійшло до 6,244.616.

Характеристичним проявом є те, що Шікаго все таки державить ся на другім місци, Філядельфія на третім, а Бостон, що стояв на четвертім місци, стоїть тепер аж на шестім, бо випередили його Клівленд і Дітройт. Лос Анджелес, в Каліфорнії, перегнав Сас Франціско, бо своє населене подвоїв. Ось ті двайцять найбільших міст Злучених Держав:

1.	Ню Йорк	6.244.616
2.	Шікаго	3,059.396
3.	Філядельфія	1.936.260
4.	Клівленд	936.300
5.	Дітройт	910.616
6.	Бостон	830.625
7.	Ст. Луіс	824.435
8.	Балтимор	726.030
9.	Пітсбурґ	667.381
10.	Лос Анджелес	574.556
11.	Сан Франціско	555.882
12.	Бофало	516.932
13.	Мілвокі	504.707
14.	Сінсінаті	472.668
15.	Ню Орлеан	440.797
16.	Вашінґтон	430.390
17.	Міннеаполіс	421.971
18.	Нюарк, Н. Дж.	416.963
19.	Сієтл	395.323
20.	Рочестер	349.038

Щодо Ню Йорку, то цікаво буде розібрати його населенє на меньші цифри і приглянути ся їм близше. І так:

Білого населеня є	6,116.602
Муринів	120.138
Населеня инших рас	7.876
Роджених тут білих	1.206.926
Роджених за границею	4,909.676
Мущин жителів є	3,121.051
Женщин жителів є	3,123.565

Знова щодо 20 найбільших міст нюйорського стейту, то ними є отсї:

1.	Ню Йорк	6.244.616
2.	Бофало	516.932
3.	Рочестер	349.038
4.	Сиракюз	178.423
5.	Олбани	120.304
6.	Йонкерс	106.404
7.	Скенектеди	101.956
8.	Ютіка	96.745
9.	Трой	86.414
10.	Бінґгемтон	64.591
11.	Ніаґера Фолс	60.890
12.	Елмайра	46.470
13.	Оборн	45.068
14.	Джеймставн	43.816
15.	Емстердам	41.689
16.	Ню Рошел	40.412
17.	Мавнт Вернон	40.195
18.	Повкіпсі	37.248
19.	Вотертавн	34.749
20.	Нюбурґ	33.366

Румунія закупове матеріяли для відбудови краю.

Капітан Василь Стойка, голова румунської місії у Злучених Державах, перебуває тепер у Пітсбурґу, де навязує контракти з нафтовими і зелізними компаніями. Стойка каже, що ціла Румунія є знищена війною і потребує від Америки угля, нафти, машин, тректорів, господарських і млинських приладів. Нафтові терени в Румунії цілком знищені. Одинокі жерела продуктивні є в окрузі Прогоба, де видобуваєть ся тепер 20.000 баривок нафтяної ропи денно.

Боротьба кота з тарахкавцем.

Василь Лесик, будник на зелізничій лінії Ірі в Рампо, Ню Джерзи, оповідає, що він бачив, як кіт боров ся з їдовитим гадом тарахкавцем. У боротьбі згинули оба противники. — Через дорогу, каже Лесик, повзав тарахкавець. Я вхопив бук і хотів ударити його, коли нараз у моїх плянах перешкодив мені кіт, котрий скочив і вхопив тарахкавця зубами недалеко голови. Тарахкавець був довгий на чотири стопи. Коли кіт державйого сильно зубами, тарахкавець обвив його тісно свойм тілом і кіт з болю почав дуже вити. Коли кіт роззявив губу, тарахкавець висмикнув ся йому і почав кусати кота. Кіт з болю почав кусати і дерти тіло вужа. Остаточно вуж попустив кота і сей відбіг на кількасот кроків та впав на землю. Вуж не міг повзти дальше. Серед великого болю він згинув в кількох мінутах, а кіт мучив ся страшно яких 20 мінут. Відтак його покалічене тіло надуло ся і він також згинув.

За надмірну любов карають.

Молодого купця в Ню Йорку, на імя Френк Кент, заслав судия на три місяці до арешту, за се, що він надмірно любив свою жінку. Мама жінки оскаржила свого зятя за нечесне поведене. Проти мужа свідчила його жінка. На розправі виявило ся, що Кент оженив ся два місяці тому і від дня вінчаня аж до дня розправи телефонував до своєї жінки 35 разів денно. За се судия заслав його до арешту.

Другий раз оженив ся в 125 році житя.

Іван Шел, в Лексінґтон, Кентоки, котрий відсьвяткував 3. вересня 131-шу річницю своїх уродин, їхав того дня перший раз автомобілем. Ціле своє житє провів в горах. Шел оженив ся, маючи лише 19 літ, і прожив зі своєю жінкою понад 90 літ. Вони мали 28 дітий, з котрих найстарший син числить 90 літ. Недавно Шелова жінка померла. Се було кілька літ тому, і він в 1913 році знова оженив ся, будучи тоді в 125-тім році житя. Друга жінка Шела ще жиє і з нею він мав одного сина, котрому тепер скінчив ся пятий рік житя.

До джерзисітських горожан Українців.

Уряд У. Н. Дому, на горі міста в Джерзи Сіти, Н. Дж., відносить ся отсим до всіх горожан Українців в Джерзи Сіти, аби вони слідуючого вівтірка, 9-го сересня, зареєстрували своє імя в „Елекшен Борді" в своїм окрузі, значить там, де хто мешкає. Се треба зробити з огляду на се, що коли хто не зареєструє своє імя слідуючого вівтірка, той не буде мати права голосувати на „Праймері Елекшен", які відбудуть ся 23. вересня. Свою повинність мусить сповнити кождий Українець горожанин сеї держави.

Школа, Ню Йорк. Школа.

Отсим подаєсь до загального відома Українців в місті Ню Йорку, що вписи дітий до Української Народної Школи при Українській Народній Громаді в Ню Йорку відбуваються кождого дня по полудни від год. 6-тої до год. 8-мої в офісі Української Народної Громади 217 Іст 6-та ул. і тревати будуть найдальше до 13-го сего місяця.

Позаяк вписало ся вже богато дітий, длятого паука начне ся вже дня 8-го сего місяця о 5-ій годині по полудни. Рано того самого дня о год. 9-ій відбуде ся богослужене з нагоди отвореня року шкільного.

Просить ся безусловно самих дітий до запису не присилати, длятого, що при вписуваню подає ся деякі інформації, які конечно потрібні родичам, єсли хотять щоби сего року могли їхні діти як слїд зі школи скористати. 105-106

ЗА УРЯД УКР. НАР. ШКОЛИ ПРИ У. Н. Г.

Микола Дячишин
учитель